

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1·25 id. id.
Estranger	1·50 id. id.

Un número 10 céntims

Any 3.er

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ SABATERIA-VELLA 2-1.er

Diumenge 16 de Febrer de 1896

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletons, etc., que s'remetin
a la Redacció, se'n donarà compte en lo Setmanari.

BIBLIOTECA PÚBLICA GIRONA

Núm. 96

SECCIÓ GENERAL

La integritat de la Patria

La confusió de la idea de Patria, ab l' idea d' Estat porta en la vida real les mes deplorables consequències; periorba fins les intel·ligències més conrehuades caure en les majors contradicçions: remou y excita lo cor del poble ofegant sos sentiments de benevolència y germanor, y serveix admirablement á la ambició y l' orgull pera ensenyorirse de les nacions y conduhirles per la via que mes interessa á ses conveniencies.

L' Estat no es mes que un conjunt d' homes subjeccats á un mateix Govern superior establert en lloc determinat y quin territori varia segons lo temps y les circumstancies. Per l' Estat, la Patria, la nacionalitat dels homes que governa es indiferent: aixis, l' Estat francès governa avuy als saboyans y als nisarts, l' Estat anglès als naturals de Gibraltar, etc. etc.

Per part dels súbdits aquesta subjecció pot esser natural, voluntaria ó forsada. Es natural la deguda al fet de la naixensa; es voluntaria la deguda á una manifestació expressa ó tòtica de la voluntat y es forsada la que s'sufreix per imposició, generalment de la forsa.

En aquest últim cas, la Pàtria pels súbdits es difentra de l' Estat, y molt sovint pera ells l' Estat es l' enemic, l' opresor de la Patria. Pera aquests l' amor a la Patria representa odi al Estat que l' governa, l' integritat de la Patria representa la seva liberació, la seva independència de l' Estat que la te subjecte.

Quant un Estat està compost de pobles ó d' homens diferents per pertanyer á distints nacionalitats, per tenir distints Patries, sia la que s' vulga la manera com s'ha format ó s'ha anat formant en lo transcurs del segles, no te rahó de cap mena pera tractar als uns pitjor que als altres (apart de que no pot ni deu tractar á cap d' ells malament), ni pera imposarse á cap procurant sometrel á la voluntat ó al modo d'esser d' algun altre dels pobles que l' composan. Aixis, quan l' Estat no governa á alguns de sos components de la manera que á aquest li convé y prescindeix en absolut de sa voluntat, aquest Estat pera dit component es un tirà, obra no com un poder natural sortit de les exigències de la sociabilitat humana, sinó com una entitat exòtica perturbadora d' aquesta sociabilitat y sortida exclusivament de la forsa bruta ó de la superioritat de medis.

L' Estat, doncs, no es una entitat natural com ho es la Patria, y l' integritat del compost Estat no es, ni pot confondre's mai ab la integritat de la Patria. Aquesta demana á tot poble dominat per altre poble, que treballi pera llurarse del jou, y als que ho fan tots los cors nobles, tots los enteniments clars, los classifican de patriòtichs.

Llegiu los historiadors de qualsevol nació, y no n'hi ha cap, que no alabi los fets realisats per sos predecessors en favor de la seva independència, ni cap que entengui la integritat de la Patria en benefici d' altre poble dominador del seu propi. Concretantnos á la Península espanyola, ningú increpa als Saguntins per haver lluytat contra la dominació cartaginesa, ni als Numantins per haver lluytat contra Roma, ni als lleonesos, castellans y catalans per haver lluytat contra los moros, ni, quasi en nostres temps, als Madrilenyans, als Saragossans y als Geronins per haver lluytat contra los francesos, y al contrari son lloarts y celebrats com héroes y patriotes Indibil y Viriat, Jofre y lo Cid Daoiz y Alvarez.

Y aixó que cada poble troba lloable y heróich y just quant se tracta d' ell, la Justicia absoluta, la equitat exigeix que s' trobi també just quant se tracta dels altres. Sols la superbia y les males passions, poden te-

nir l' atreviment de voler esborrar la màxima evangèlica «lo que no vulguis per tú no vulguis per ningú.»

¡Quanta sanch, quantes llàgrimes ha produxit l' oblit d' aquesta màxima!

¡Quants odis, quantes malevolenses ha originat entre los pobles l' esperit de dominació!

¡Quants Céssars satisfets s'han enlayrat sobre la desolació y la ruïna de propis y estrany!

L' Estat espanyol no està liure de culpa. Es també un Estat compost de diferents pobles y de diferents patries, y sobre tots y sobre totes vol imposar l' esperit, la dominació d' un sol d' ells. Ab pretext d' obtenir l' unitat de tots, ha tractat y tracta d' uniformarlos per la forsa, y á Espanya, com per tot arreu, aquesta dominació, aquesta mal anomenada unitat ha produxit y produheix sanch y llàgrimes, odis y malevolenses, y, sino Céssars, moltes superbies y moltes ambicions satisfetes.

Pero, per sa desgracia, l' Estat espanyol no ha sigut prou fort pera imposarse y pera vencer á tots los malcontents y ha anat perdent l' una derreira l' altre sense mes preuhades colonies, que avuy constitueixen altres Estats independents, y se'n han separat pobles com Portugal y part integrant del territori de la Pàtria catalana com Cerdanya y Roselló, cedits á França, y de la Pàtria castellana com Gibraltar, retingut pels inglesos, aquets ultims sense que l' honor nacional acomodatrici de l' Estat espanyol l' obligui á fer res pera recuperarlos.

Pero no li parléu á n' aquest Estat de la conveniencia de cambiar los procediments de govern, de la conveniencia de respectar á totes les Patries, d' atendre á ses respectives voluntats; vos respondrà ab inconmensurable superbia que la integritat de la *Patria* no ho permet, y que l' honor *nacional* li priva esser condescendent ab ningú que no sia sotmés ó vensut.

Y nosaltres preguntém, ¿als sotmesos y vensuts que reclaman dins la legalitat, quins drets los hi ha regonegut? ¿quina justicia los hi ha fet?

Deu vulga allunyar de nosaltres la malaventura de perdre mes ó menys tart les colonies que ns quedan y, sobre tot, la major desgràcia de pérdeles axecant entre elles y nosaltres una barrera d' odis que ni l' anys destruixen.

Y.

Una cuestió de dret important para Catalunya

Es de verdader interès pera la nostra terra una sentència dictada l' dia 3 del actual per lo Tribunal Suprem de Justicia resolgent una importantísima cuestió: la de la redimibilitat dels censos. En lo plet que ha donat orígeu á aquella sentència, s' hi tractat de la aplicació á Catalunya del article 1608 del Códich Civil en que s' hi estableix la redimibilitat dels censos á voluntat del sensatari, encare que s' pacti lo contrario, y la aplicació d' aquesta disposició als censos existents quan lo Códich Civil se publicá.

Héus aquí l' *considerando* de la esmentada sentència, lo primer dels quals resol ademés de nou la cuestió famosa del article 12.

«Primer. Considerant que si be l' régimen jurídich que existia á Catalunya en materia d' eufiteusis al publicarse al Códich Civil era l' estableert per las disposiciones del carácter general contingudas en la lley de *señorios* de 3 de Maig de 1823 manada observar de nou en 2 de Febrer de 1837 y en la Real cédula de 17 de Janer de 1805 á la que expresament se referi dita lley quals amplis efectes han sigut determinats la jurisprudència y entre quinas disposicions resalta l' principi de la redimibilitat dels esmentats censos, es per lo mateix evident que á semblant estat ha vingut á substituir lo del Códich, aplicable á Catalunya segons l' article 42 del mateix en tot allò que havia deixat ja de constituir son regimen foral especial.»

Segon. «Considerant que á aixó suposat ab subjecció als preceptes del referit Códich es com s' ha de resoldre la cuestió de dret plantejada en el recurs interposat per la representació de donya Emilia Clavé que per la tant careixen d' eficacia y trascendència l' s' motius quart, quint y sisé en ell alegats per ser referent al dret vigent á Catalunya avans y després del dret de Nova Planta, pero ab anterioritat á la publicació del Códich Civil.»

Tercer. «Considerant que després de definir l' article 1604 lo cens, d' expresar lo 1608 una de las condiciones de sa naturalesa y d' establir lo 1611 en sos párrofos primer y segón lo principi y forma de la redimibilitat dels constitutits avans de la promulgació del Códich se declara en l' ultim párrofo que lo dispusat en aquest article no será aplicat als foros, subforos, drets de superficies y qualsevol altres gravámens semblants en los quals lo principi de la redempció dels dominis serà regulat per una lley especial.»

Quart. «Considerant que apart lo sentit d' aquesta excepció, fonamentada en las reglas especiales que requieren los censos ó gravámens en que resultan divididos los dominios, la expresión absoluta de los términos no permite legalmente substráurelos lo cens en virtud de su naturalesa esencialmente idéntica á los de los foros y subforos segون se regoneix en lo mateix Códich al tratar los foros y otros contratos análejos al de enfeudación y al regular los foros y qualsevol otros gravámens de naturalesa análoga per las disposiciones establecidas para l' cens en virtud.»

Aixis es que l' s' censos en nuda percepció son redimibles á voluntat del censatari encare que s' hagi pactat lo contrari, pero als censos ab domini no ho son mentres no s' dicti una lley especial anunciada en l' article 1611 del Códich, en son apartat tercer, en la que s' reguli ó fixi la forma de la redempció dels dominis.

CRÒNICA

EXTRANGER

Consecuencia de la publicació en lo suplement ilustrat del *Petit Journal* de un grabat representant á Meudon donant un cop ab un pà á un *bersaglier* se ha produxit á Italia un esclat de antipatia en vers tot lo francés aumentat per lo que diu la premsa oficial italiana, hasta el punt que las manifestacions d' aquesta son reproduïdes, comentades y exagerades per casi tots los diaris de província. Las classes travalladoras que com es natural, no son capaces de jutjar lo valor real de las accions fetas, estan avuy convençudes de que Fransa es l' únic responsable dels desastres que la Italia ha sufert en sa campanya africana. Aquesta corrent de la opinió pública no deixa de preocupar les altas esferas diplomàtiques.

—Dimecres passat en lo moment en que l' emperador d' Alemania passaba en cotxe per un dels carrers de Berlín, un individuo li tiró un exemplar del periódich socialista *Vorwärts*, cayent lo periódich dins del cotxe. L' autor del fet fou detingut desseguida.

—Las condicions telegrafiadas desde Zeitún, segons las quals los insurrectes se rendirán son, en conjunt, las següents:

Los armenis entregaran sos fusells y canons si la població turca dels voltants de Zeitún fa també entrega de sus armas. Las reformas decretades pera las provincias armenies serán aplicadas també á Zeitún. No s' exigirà la entrega dels quefes insurrectos. Las tropas turques no estableixen son cuartel en la ciutat, quals habitants se negan á reconstruir los edificis que destruixen y que serviren pera tal abjecte. En la actualitat solzament Russia pot salvar als habitants de Zeitún, puig sa influencia es la predominat al Orient. Falta, ab tot, saber si s' resoldrà á exercirla.

ESPAÑA

Del assumpt de la disolució de Corts estém del mateix modo. Sagasta segueix dijent que ha de veure l' decret y no ha de creure que Cánovas s' hagi atrevit á demanar-lo, posant en serio apuro á la Corona. Per patriotisme creu Sagasta que Cánovas no hauria de donar tal pas. No se li negarà l' decret si l' demana; pero l' bon sentit de tot home de govern aconsella no demanar-lo. Tothom convé en que no es possible fer seriamente eleccions de diputats á Cuba. S' assegura que l's reformistas anirán com los autonomistas, si no al retrahiment, á cosa mol semblanta. Pero l's ministerials no s' ofegen ab poca aigua. S' ha buscitat una fórmula y no cal dir que s' ha trobat. La fórmula es que en lo decret de convocatoria dels comícis electorals se dirá que en las comarcas de Cuba que, per estar ocupadas per los insurrectes, no s' pugui fer eleccions, que no s' fassin per are: se farán mes tard quan las circumstancies millorin. Lo qual sembla vol dir que á Cuba no hi haurá eleccions si no en los pobles fortificats, y no cal afegir lo que ellas significarán.

En lo demés de la política hi ha calma. Avuy se parla molt del desfici del partit federal, de la negativa de Pi y Margall á seguir president la Assamblea, y de si l' senyor Vallés y Ribot tracta ó no d' alsarse ab la quefatura d' aquella agrupació.

—Per fi està arreglada la cuestió del Ajuntament de Madrid. Vintidós regidors entran de nou: tots ells persones respectables, los més, pertanyents al partit conservador. Lo nou alcalde es lo comte de Montarco, excelent subjecte, pero que no sé sab fins á quin punt iindrà paciencia pera portar lo tinglado d' aquella casa.

Noticies

Oficials

• AJUNTAMENT.—*Sessió del dia 11 Febrer.*—Se celebrá baix la presidencia del alcalde accidental don Hortensi Bajandas y assistiren 12 regidors, prenguentse los acorts següents:

Aprobar comptes per valor de 287'59 pessetes.

Concedir permis d' obres á don Angel Texidor.

Concedir el Teatre á don Emili Arolas desde el dia 27 corrent al 8 Mars per poder donar un curt número de funcions la companyia Vico,

Facultar á la Comissió de Foment pera acabar l' arreglo de la plassa del Correo.

Se 'ns ha dit que no se troba predicador pels sermons cuaresmals en nostre Sta. Iglesia Catedral, per obligarlos á ferlo en castellà. ¿Quin inconvenient hi hauria que se fessin en catalá, per venturadonen mes resultat los castellans? Diguilo lo que passà l' any ultim que la Catedral ahont se predicava en castellà estava poch menos que desertay en cambi era plena de gom á gom la ex-collegiata de San Feliu, ahont se predicava en catalá. Sabém que aquest any serán també catalans los sermons cuaresmals en aquesta parroquia. Nostre aplauso al senyor Párroco lo Rnd. Fuster.

—Agrabiò á la Junta Directiva del Centre Federal la invitació que va feros per assistir á la veillada que se celebrá lo dia 11 passat en conmemoració del 23.º aniversari de la proclamació de la República. Fem constar ab molt de gust que las invitacions estaban redactadas en catalá.

—De real ordre s' ha disposat que l's individuos del reemplàs de 1884 se 'ls expedeixi la llicencia absoluta á mida que vagin cumplint los dotze anys de servei, comptantse desde la fetxa de son ingrés en caixa, y sempre que, per permuta, no cubreixin plassa d' altre individuo de reemplàs posterior.

—Dijous á la nit en tren especial marxaren á Barcelona pera embarcarse el divendres al matí per Cuba lo 1er batalló del Regimen de Guipúzcoa de guarnició fins are en nostre ciutat. ¡Deu fassi que pugui tornar aviat bons y salves á sas easas!

—Com á despid de las tropas expedicionarias se va dar un concert diumenge últim en lo Teatre Principal y s' ha banquettejat fors. Ningú s' ha recordat per aixó d' obrir una suscripció á favor dels que tornin impossibilitats de la guerra com ja per aquí n' hi ha alguns. Tenim mol patriotisme, sobre tot després de bengudas unas quantas copas de *champagne*.

—Hem rebut lo primer número del Butlleti mensual del sindicat mèdic d' aquesta província, quina publicació va acordarse en l' Assamblea general del sindicat celebrada el dia 19 de Setembre. En ell s' inseren los acorts de Junta general y de la Directiva y ademés el comensament d' una llista de clients morosos en número de 82, de distintes poblacions.

—Lo *Butlleti Oficial* ha publicat los noms dels propietaris de las fincas que han de esser expropiadars per la construcció de la carretera de S. Feliu de Guixols á Palamós. Los propietaris interessats tenen lo plazo de 15 dias pera reclamar contra la necesitat de la ocupació.

—Avuy comensa en la capella de la Purissima Sanch lo solemne Triduo en desagraví de las ofensas que se cometan en los

tres dias de Carnestoltes. A dos quarts de vuyt del matí hi haurà comunió general ab plàctica preparatoria; á las 10 ofici y demà y demà passat serà á las 11. La funció á la tarde comensará á tres quarts de sis. Predicarà tots tres dias lo Rnd. P. Bartrolí de la companyia de Jesús.

—Lo número 9 del quincenari de propaganda *Lo Regionalista* centé lo seguent sumari:

La cuestió de las quintas.—Fruits de la centralització.—Política.—La venda de la illa de Cuba.—Crónica regionalista.

—FIRAS Y FESTAS.—*Firas.* Dia 19 Amer, Cassá de la Selva y San Llorens de la Muga, 23 Torelló.

Festas—No n' hi ha cap en la vinent setmana.

—J. LLINÁS Y C.ª—*BANQUERS.*—*Ciutadans*, 16.—Compran ab benefici cupons d' Exterior, Cubas y altres. Compran y venen valors al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran comptes corrents ab interès.

—CAXA D' ESTALVIS DE GERONA.—*Ciutadans* 16, y *Llebre*, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pessetes.—Id. al 3'50 per 100 desde 1 peseta.—S' admeten los dilluns, dious y dissaptes de 9 á 1 y ts diumenges de 10 á 12.

Pera les devolucions los matexos dies y hores.—Se proporcionan gratis prospectes pera l's altres detalls.

L' UNIÓ AGRÍCOLA, INDUSTRIAL Y COMERCIAL.—*Emissió de 20.000 accions de 125 pessetes una.* En les oficines de la casa de banca J. Llinás y Companyia, queda oberta durant les hores de despats que la matexa té estabiertas, la suscripció á les espressades *Accions*, y se proporcionan los prospectes y demés noticies que s' ecessin.

VARIETATS

UNA JOYA CRISTIANA

Cristo-Jesus vingué al mon pera esmenar los errors passats, pera iniciar lo ideals del peregrindre, y trobantse en mitj de una societat corrompuda, de hipocrites fariseos, predica la Nova vida tant oposada á la d' aquells romans caiguts en las majors impuresas, á la d' aquells judeus carnals que volien un Messias que l's hi dongués la dominació de la terra, y per aixó, cumplintse les professias es perseguit, ficat á la presó, bofetejat, sentenciat á mort, y espira en la Creu, com si fos un facinerós, entre dos lladres menos criminals que Anás, Caifás y Pilat, y, temps á venir los dexeples d' Aquell que fou tot amor arrivan á deificar lo afrentós instrumental de mort, lo *gabulus*, lo *patibulum*.

En un principi los cristians, perseguits com feras, en las catacumbas ó en la llar tallan la Creu, pero no graban en ella cap figura, com no sia l' *Agnus*; pero en lo sigle VI lo Xai se sustituix per la de Jesucrist grabada á punxó, aviat se dona un pas mes y apareix esculpida, encara que sempre vestida ab la túnica, puig la fervent pietat y respecte dels dexeples no podia tolerar la nuesa de son Deu com los gentils toleravan la dels seus.

Prescindint de la significació que en los pobles de la antigüetat tenia la Creu, en uns de vida y en altres de mort, y deixant de banda si la serpent de metall en l' Antich testament simbolisa la salut, y es trassumpto remot de la salut espiritual representada en la Creu, y sens que sia del cas referir l' arqueologia dels crucifixos y creus professionals, vinguem al objecte d' aquest article: Descriurer la que, joya de orfebreria, existeix en la Iglesia de Vilabertran, per mes que la descripció no pot esser exacte, tal es la riquesa de detalls sols apreciables veystos en l' original ó en un perfet facsimil.

La Creu, que 's professional, per mes que sols s' exhibeixi en l' acte de l' adoració, no te tradició piadosa com la de Caravaca, la dels Angels de Oviedo y altres, ni tampoch se l' hi asigma regidat y sabi artifice com á la de Sant March de Leon, avuy en lo Museu arqueologich de Madrid; pero en veritat que á cap d' ellas cedeix en bellesa, en lutxo de ornamentació y riquesa.

Se tracta de una creu llatina tallada en roure y recuberta de plata sobre daurada, que medeix en l' arbre un metre cinquanta centimetres, y en los brassos arriban la amplaria de un metre, y siguiente de forma plana te deu centimetres de ample per tres de gruix, sens que l's quatre rematos presentin forma especial en sa estructura, com no sia el del cap que ostenta una petita bola daurada; pro si es de advertir que l' revestiment en alguns trossos está deteriorat y posa al descubert lo roure ó primera materia.

Cara.—Com es natural, en la cara está la verdadera ornamentació, la verdadera obra de orfebreria, encara que l' revers no careix de mérit. En cada un dels extrems se veu una figura de talla, sens que pugui determinar que representan las dels brassos, puig la del esquerra està mutilada, l' hi falta el cap, y la del dret careix de atributs; pro en cambi la del cap del arbre indubtablement es la del Pare etern que en una ma te el Sol y en l' altre la lluna, y, com está adornat ab alas, enteném que, ab el Cristo, l' artista simbolisa la Trinitat, y la del peu representa un home que s' axeça y simbolisa la humanitat redimida. Aquestes quatre figures son de mitj alt relleu y l' exactitud es una mica hieística, ben sentidas y ab delicat ropatge.

No es lo Crucifix obra d' art encare que figura principal. Medeix cinquante centimetres y de mitj al relleu, es desproporcionat en sas formas; pero en cambi el ceudal apareix correcte en los plechs y tot lo cap ben modelat y expressiu en sas faccions, puig

que, en lo período d' agonía, mostra gran sufriment. Una particularitat notable: Jesus no apareix ni lligat, ni clavat en la Santa fusta, ó al menos no existeix marca de cap classe que axis ho indica. ¿Seria oblit ó ignorancia del artifice? Qui sab...! Lo cap està coronat d' espinas y s' apoya en un nimbo crusat compost de pedras preciosas, agatas, rubins, amatistas y algun qu' altre intencionat gòtic *Jesus Nazarenum, rex iudeorum*. Los peus crusats descansan en un *suppedaenum* sota del qui hi ha dos turquesas y cuatro reliquias desconegudas. Riquisima es la ornamentació d' aquella cara de la Creu, puig apart de tres medallons d' alt relleu ab notable dibuix, un sobre del nimbo y un en cada bras de la Creu, representant escenes venatorijs, quatre, iguals dos á dos é inmediatament sobre y sota dels brassos del crucifix que semblan frases sentats y llegint, n' hi ha altres quatre, de quinze centimetros de diametre adornats de ópals, rubins, agatas y cornalinas que á la simple vista mostren figures de ibis, escarabats, cupids y altres deus del Olimpo grec-lliati-ampuritá, y en lo punt céntric de cada medalló apareix grabat ab colorant un cap que be podria esser de un evangelista.

Revers.—Se reproduhexen las escenes venatorijs en quatre petits medallons corresponents als extréms de la Creu, que en lo centro ó unió del arbre y l's brassos, te tallat un *Agnus Dei* de gran relleu. Com á cap del revés apareix una aliga, en lo bras esquerre un toro alat, y en lo bras dret un lleó alat, y al peu la figura d' un home, ó lo que es igual, lo atribut de cada evangelista, siguiente d' advertir que aquests quatre medallons corresponen ab los quatre caps grabats en los medallons de l' anvers.

Tant lo fondo del dret com del revés, son d' una gran delicadeza en lo dibuix, d' una gran pureza de líneas, de una gran seguridad en los tocs y tot contribueix á que resalti la belleza del conjunt, en quina no se sab que apreciar mes, si la execució es meradísima, los simbols ó l's materials empleats: roure, plata, or y moltes pedres preciosas, puig son numero no baixa de cent, be es veritat que tot so mereix lo sagrat tronch, y proba d' això que la major part de las creus antigas emplean aquests materials, y tots ells significan per lo cristian que Cristo es lo Deu de las riquesas terrenas y espirituals, y principalment l' us de las pedres grabadas, restos de la civilisació greco-romana, volen dir que sobre la antiguetat s' aixecà la doctrina de Jesus, y sobre l' Deus pagans, lo Deu unich de la humanitat, Cristo.

No es facil posar dato fixo á n' aquesta albaia preciosissima; pero examinant sa trassa, lo detall y conjunt de la ornamentació, la figura del crucifix, lo tenir incrustats intaglios ampuritans, la semblansa ab la creu de Sant March de León, lo sabor bisantí tallat, l' us de retíquias, lo simbolisme empleat y l' pertanyer á una iglesia del segle X, nos determinan á pensar que se fabricà en dit segle, qui sab si á expensas de aquella bona dona nomenada Guidenellis.

Quant rica y bella la Creu de Vilabertran! L' hem admirada en mes d' una ocasió, y si'l nostre vot valgués se restauraria per ma inteligenç, y colocada en siti preferent de la Colegiata, tornariam a pregonar sas excelencias pera que desde tots los ambits d' Espanya vinguessin los inteligençs á contemplarla, á estudiarla y á adorarla.

SEBASTIÁ AGUILAR.

(Soci correspolson de Figueras.)

Del *Butlleti de la Associació Artístico-archeològica barcelonesa*.

SECCIÓ LITERÀRIA

En marxa

Portaban deu horas de tren, y en Jordi encare no s' había mudat de la positura en que s' va quedar al enquistirlo en el vagó, ni ab sos ulls badats y fixos en la finestreta, s' había adonat encare d' aquell paisatge, de camps abonats censabat de verdejar el blat, boscos sechs y reguerots blanquejats de cap á cap per la glassada, ni s' había girat tant sols, al passar com un llam per las estacions petitas, hont vuyt ó deu personas, arrupidas, ab les mans á la butxaca, parent ab fruició aquell sol engrogat y trist de matí de Janer, los veyan passar al crit de *Viva Espanya*, qual eco semblava perdres en sech, truncat per la velocitat verinosa del tren especial.

Y en Jordi sempre immòbil, com atontat, ab los brassos plegats y la ma dreta amagada dintre l' capot, estrenyia nerviosament aquella carta de despedida, madeixa embullada de frases mal escritas, pero ben sentidas, compendi de tots sos amors, boscinet de patria que l' hi trobarian á sobre, al caurer potsé ab el cap estret pel *machete* d' un home á qui may había somiat veurer solament.

Lo tren anava seguit avall, sense pararse fins á la estació hont habían de pujar més soldats. Allí ja era altre cosa; aclamacions axadoras, música, barrets y mans enlairades saludant ab entusiasm, autoritats ab cara seria y trajo d' etiqueta, vestits llampants, cares bonicas, gomosos afeminats ab el bigotí riscós, l' coll del abrill dret fins á les orellas, noys del poble que de bona fé daban crits de uerra, sens pensar en alló de la

SECCIO D' ANUNCIS

SUCURSAL JUNCOSA

13 Plassa de la Constitució 13,
Gerona

DESPATX CENTRAL
10 FERNANDO VII 10
BARCELONA

Aquesta antigua y tan acreditada casa se dedica únicamente al comer de XACOLATES, SUCRES, CAFÉS Y THÉS.

Reb directament los legítims sures de la isla de Cuba, els cafés de Puerto-Rico HACIENDA, MARTINICA, MAYAGUEZ, MOCA Y CARACOLILLO de CEYLAN; de aquí el gran consum qu' es fa d' aquets articles.

Aquesta casa torra diariament lo café y se distingeix per la qualitat y pureza d' ell.

Recomana que per obtenir un bon café aromàtic y fort se usin las barrejas en iguals parts del MOCA y PUERTO-RICO, així com lo CARACOLILLO y MOCA, evitant sempre que bullí puig que deu ésser una pura infusió.

Gran surtit de THÉ del Nort de Xina y del Japó. Aquesta excelent beguda sols pot obtenirse en las clases ditas ORANGE (Carte Rouge) LIPTON, ORANY PECCO, MENTANGE.

Especialitat en lo SOUCHONCH. Aquesta classe es el mes fort y deu emplearse en menos quantitat de la que generalment se usa; una lliure de THE SOUCHONCH equival á 4 lliures d' altres thés.

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Ayga Minòxima vegetal per tenir lo cabell. No te riva en lo mon, perquè á més de sos efectes marevollosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest asombros y sorprend específich, se ven en dita perruqueria.

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT 24,
GERONA.

Grans rebaxes al engrós.
També s' troba de venda en dit establecimiento la

TINTURA ABISINIA INSTANTANEA

IMPREMPTA Y ENQUADERNACIÓN

DE

MANEL LLACH

FERRERIA VELLA, 5.—GERONA

Impressió de tota mena de treballs tipogràfics; sobres, papers comercials, factures, esqueles y tot lo referent á la Imprempta.

Sobres comercials de color á

5 PESSETES LO MIL

Ferreria Vella 5.—GERONA

EDICIÓ DE PROPAGANDA DEL COMPENDI DE LA

DOCTRINA CATALANISTA

PREMIAT EN LO CONCURS REGIONALISTA

del «CENTRE CATALÀ», de Sabadell

Aprobat per la Junta Permanent de la Unió Catalanista

Tirada 100.000 exemplars

Forma un opúscul de 32 planes en octau, d' esmerada impresió sobre paper satinat y ab cuberta de color.

PREU: 15 céntims.

Les demandes al engrós al Secretari del «Centre Català» de Sabadell.

OBRA NOVA

DELIBERACIONS

DE LA

Primera Assamblea General de Delegats

DE LA

Unió Catalanista

CELEBRADA EN MANRESA EN LO MES DE MARÇ 1892

Aquesta obra, que conté la llista de Delegats de la Assamblea, discursos que en ella s' hi pronunciaren y llegiren, y les bases definitivament aprobadas per la Censitutio regional catalana, se ven al preu de DOS PESETAS en la llibreria de Don Joseph Franquet, carrer de l' Argenteria, Gerona.

NARCÍS GRAU

PERRUQUER

Ofereix los seus serveys al públic. Especialitat en perruques y postissons.

RAMBLA DE LA LLIBERTAT 13, PRINCIPAL

ESTABLIMENT

DE

Don Francisco Sabater

SOMBRERERIA

S' han rebut les últimes novetats pera la pròxima temporada; los prens sumament econòmicas.

—
CAMISERIA.—SASTRERIA PER NOYS

Especialitat en trajes pera col·legials

—
3, Rambla d' Alvarez, 3.

FONTBERNAT—Callista

—(ULLS de poll)—

S' ARREGLAN LOS PEUS Á DOMICILI
PROGRÉS, 23—Perruqueria.

LA PREVISION

Primera Companyia Espanyola dedicada exclusivament a SEGURS SOBRE LA VIDA AB PRIMA FIXA

Dormitori de Sant Francesch, 8, principal.—BARCELONA.

Agent á Gerona—BEATAS, 2

D. Narcís Boada y Guyto

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.
SALT

Molí Fariner

Sistemas AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas á preus sumament modichs.

SABATERIA

DE

JOSEPH M. VENTOS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.

Especialitat pera l' que s' encarregui expressament.

ESTABLIMENT Y TALLER

DE

PAU CASSÁ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pessetes la pessa.

Cromos, motllures, transparents y cuadros

Novetat, bon gust y economia

Gerona.—Baxada del Pont de pedra, 14

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

del «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca»

Redacció y Administració: Sabateria Vella, núm. 2.-1.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

—
Gerona. . . . . 1 peseta trimestre
Fora. . . . . 1'25 id. id.
Estranger. . . . . 1'50 id. id.

Un numero sol, 10 céntims

En la imprenta de aquest Periódich, se necesita un oficial encuadernador.

Delegat General á n' aquesta província:
Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT

Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia

SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT

Rentes Vitalicies.

Delegat General á n' aquesta província:

Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.